

TELČ A JEZUITÉ, ŘÁD A JEHO MECENÁŠI

Ideální podoba řádového domu

Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši

Lannerův dům, sídlo NPÚ v Telči, Hradecká 6

Čtvrtek 2. 11.

17:30 - 17:40 *Přivítání hostů*

17:40 - 18:40 Richard Biegel: Příspěvek k barokní architektuře v českých zemích

18:40 - 18:50 *Přestávka*

18:50 - 19:50 Jiří Kroupa: Jezuitské stavitelství v období baroka

Diskuse

Pátek 3. 11.

09:30 - 09:45 *Přivítání účastníků*

09:45 - 10:30 Bohdan Šeda, František Václavík: Bývalá jezuitská rezidence na Chlumku v Luži

10:30 - 11:15 Dana Toufarová: Výstavba jezuitské koleje a přestavba kostela sv. Michala ve Znojmě

11:15 - 11:30 *Přestávka*

11:30 - 12:15 Petra Oulíková: Novoměstská kolej v Praze jako příklad stavební praxe jezuitského řádu

14:00 - 14:45 Ondřej Hnilica: Nástin stavební historie bývalé jezuitské koleje v Telči

14:45 - 15:30 Jiří Bláha: Krovky jezuitských staveb v Telči a okolí

15:30 - 15:45 *Přestávka*

15:45 - 16:30 Anna Hamrlová: Mobiliář jezuitské lékárny

16:30 - 17:15 Ivan Klíma: Prezentace 3D modelu jezuitské koleje

Diskuse

Jiří Bláha studoval Stavební fakultu ČVUT v Praze, kterou absolvoval v roce 1994 s diplomovou prací věnovanou poruchám historických stavebních konstrukcí v areálu hradu a zámku Český Krumlov. Doktorské studium na Fakultě architektury ČVUT dokončil v roce 2004 disertací zaměřenou na vývoj hambalkových krovů v oblasti jižní části Českomoravské vrchoviny. Mezi roky 1995–2002 působil v Telči na detašovaném pracovišti Památkového ústavu v Brně. Od roku 2002 pracuje v Ústavu teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, především na výzkumných úkolech souvisejících s tradičními stavebními materiály, konstrukcemi a historickými technologickými postupy.

Mobiliář jezuitské lékárny (15:45 – 16:30)

Mgr. Anna Hamřlová

Z vybavení interiéru domu třetí probace v Telči se dochovalo jen malé torzo původně bohatého mobiliáře. Největší část tvoří v současné době tři skříně někdejší lékárny spolu s několika kusy nádob, jež se po zrušení jezuitského řádu zachovaly díky odkoupení posledním jezuitským lékárníkem Ignácem Lyrem. Skříně reprezentují dva typy ukládacích prostor s řadou zásuvek, běžně užívaných v barokních apotékách. Jejich malovanou výzdobu s krajinami a ruinami je možné zařadit ke skupině malovaných lékáren, jejichž výtvarná forma sleduje italský a nizozemský styl a které se dochovaly nejen v českých zemích. Typické jsou rovněž dobové keramické stojatky či dřevěné krabice na ukládání drog. Příspěvek se zaměří na představení dochovaného vybavení v kontextu barokních lékáren, uměleckého řemesla i užívaných rostlinných léčiv.

Anna Hamřlová je absolventkou magisterského programu Obecná teorie a dějiny umění a kultury se zaměřením na dějiny křesťanského umění na Katolické teologické fakultě UK v Praze. Od roku 2013 pracuje v NPÚ ÚOP v Telči. V rámci své profesní specializace se zaměřuje na umění renesance a baroka, především na fenomén nástěnné malby 16. století a výtvarné kultury jezuitského řádu. V současné době se podílí na projektu NAKI II: Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši.

Prezentace 3D modelu jezuitské koleje (16:30 – 17:15)

Ing. Ivan Klíma

Zpestřením workshopu věnovaného ideální podobě řádového domu bude interaktivní 3D model telčské jezuitské koleje. Aplikace 3D modelů v památkářské praxi je novým trendem, který umožňuje zkoumat památkové objekty z jiných úhlů pohledu, otevírá nový způsob prezentace těchto památek a nabízí také další využití v oblasti vzdělávání.

Ivan Klíma vystudoval VŠ strojní v Plzni. Během studijního pobytu na Massachusetts Institute of Technology (Boston MA) a dvouletého působení v norském Institute for Energy Technology (Halden) se soustředil na aplikace interaktivních 3D technologií v technice a vzdělávání. Intenzivní účast na projektu 3D digitalizace Langweilova modelu staré Prahy v letech 2008–2010 jej následně přivedla do kontaktu s oblastí historie a památkové péče. Od roku 2011 se podílí na tvorbě řady interaktivních 3D vizualizací technických památek i historické architektury a v současné době spolupracuje na projektu NAKI II: Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši.

TELČ A JEZUITÉ, ŘÁD A JEHO MECENÁŠI

Ideální podoba řádového domu

Telč a jezuité, řád a jeho mecenáši

Program workshopu

Čtvrtek 2. 11.

Příspěvek k barokní architektuře v českých zemích (17:40 – 18:40)

PhDr. Richard Biegel, Ph.D.

Jen málokteré období mělo tak složitou cestu na výsluní umělekohistorického zájmu jako baroko. V době, kdy se historici umění v Čechách zajímali nejen o památky vzdálené antiky, ale také o díla středověká a renesanční, ulpíval na „barokní“ epoše stín nezájmu nebo dokonce odsudku, založeného nejen na „neklasičnosti“ barokních forem, ale rovněž na jejich neustále zdůrazňovaném spojení s katolicismem a protireformací. Až na začátku 20. století, kdy bylo baroko zbaveno tíže historické ideologické interpretace jakožto upadlého protinárodního umění, mohlo být českými historiky architektury konečně uchopeno jako plnohodnotné badatelské téma. (Biegel – Bachtík, *Barokní architektura v Čechách*, 2015.) Úvodní slovo workshopu provede posluchače základními obrysy barokní architektury.

Richard Biegel je od roku 2014 ředitelem Ústavu pro dějiny umění Filozofické fakulty UK v Praze. Specializuje se na dějiny umění a architektury v období renesance a baroka. Je místopředsedou Klubu Za starou Prahu. Jako spoluautor se podílel na řadě výstavních projektů (např. Dolnorakouská zemská výstava v Telči, 2009). Je autorem mnoha odborných studií a článků a také spoluautorem (a editorem) monumentální publikace *Barokní architektura v Čechách*.

Jezuitské stavitelství v období baroka (18:50 – 19:50)

Prof. PhDr. Jiří Kroupa, CSc.

Příchod Tovaryšstva Ježíšova do českých zemí po polovině 16. století znamenal kromě jiného také rozsáhlou stavební aktivitu, která poznamenala tvářnost našich měst (např. areál Klementina v Praze či soubor jezuitských staveb v Telči). Příspěvek by měl propojit obecný pohled na dějiny baroka s již konkrétními principy jezuitského stavitelství a načrtnout tak výchozí bod pro další část workshopu. Rozebírány budou rozpory mezi ideály a představami o tom, jak by měly řádové objekty vypadat, a skutečně provedenými realizacemi.

Jiří Kroupa působí v Seminárii dějin umění Filozofické fakulty MU v Brně, kde jako vysokoškolský pedagog a školitel vychoval celou řadu osobností oboru dějin umění a architektury. Jeho zájem o dějiny umění a architektury je všestranný. Ve své vědeckovýzkumné činnosti se zaměřuje nejen na dějiny architektury raného novověku, dějiny mentalit a metodologii a filozofii dějin umění. Je autorem bezpočtu odborných statí, článků i monografií (např. *Alchymie štěstí: pozdní osvícenství a moravská společnost 1770-1810*). Je také spoluautorem knihy *Telč: historické centrum*.

Pátek 3. 11.

Bývalá jezuitská rezidence na Chlumku v Luži (9:45 – 10:30)

Mgr. Bohdan Šeda – MgA. František R. Václavík

Bývalá jezuitská rezidence je součástí areálu poutního kostela Panny Marie Pomocné na Chlumku, který se nachází nedaleko centra východočeského městečka Luže (okr. Chrudim). Rezidence byla postavena v letech 1677–1682 a je velmi hodnotným a dobře zachovaným příkladem méně obvyklého typu jezuitského řádového domu. Její hodnota spočívá v uchování dispozičního řešení a hmotné podstaty historických konstrukcí, včetně architektonického členění průčelí s původními omítkami, portály, ostěními a všemi vstupními dveřmi. Také v interiéru lze nalézt hodnotné prvky jako stropy se štukovými zrcadly či niky schodiškových podest apod. (Šeda – Václavík, SHP, 2016.) Příspěvek přiblíží stavební vývoj jezuitské rezidence na Chlumku a její typologii.

Bohdan Šeda absolvoval dějiny umění na Filozofické fakultě UK, nyní je doktorandem na Ústavu historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice. Tématem jeho disertační práce je *Vilém z Pernštejna jako stavebník*. Od roku 1999 do současnosti se zabývá dokumentací památkových objektů a zpracováváním stavebněhistorických průzkumů. Patří mezi zakládající členy Sdružení pro SHP.

František R. Václavík se věnuje zpracování stavebněhistorických průzkumů a pořizování dokumentace všech typů objektů. Specializuje se na poradenství při obnově historických objektů. Je autorem, často ve spolupráci s B. Šedou, mnoha SHP.

Výstavba jezuitské koleje a přestavba kostela sv. Michala ve Znojmě (10:30 – 11:15)

Mgr. Dana Toufarová

Příspěvek se bude zabývat stavební činností jezuitského řádu ve Znojmě, a to stavbou koleje a úpravami kostela sv. Michala, který se nachází v její blízkosti. Znojmeští jezuité začali stavět kolej v 30. letech 17. století a na jeho konci byla stavba již téměř dokončena. Ač se dochovala řada projektů od profesionálů, zdá se, že se postupovalo podle plánů jezuitského delineačního.

Starobylý kostel sv. Michala, o němž první zmínky pocházejí již z druhé poloviny 13. století, byl přestavován jezuitou mezi léty 1643-1677. Nedostatek finančních prostředků, kterým znojmeští jezuité trpěli po smrti prvního fundátora Michaela Adolpha z Althanu, se ukázal po staletích jako velmi příznivý, neboť kostel se dochoval ve stavu, v jakém byl po prvotní protobarokní rekonstrukci.

Ve Znojmě jezuité jako jedni z mála využili části budov, které získali fundací, rekonstruovali je a užívali až do odchodu z města. Tato skutečnost činí tyto jezuitské stavby výjimečnými, neboť většinou budovali jezuité svoji kolej jako novostavbu.

Dana Toufarová po absolvování průmyslové školy stavební pokračovala ve studiu na VUT v Brně, které nedokončila. Pracovala mnoho let jako projektantka a později vystudovala dějiny umění na Masarykově univerzitě v Brně, kde obhájila magisterskou práci zaměřenou na jezuitské stavby ve Znojmě. V současnosti pokračuje ve studiu doktorského programu v oboru teorie a dějiny umění. Zabývá se jezuitskými stavbami české provincie v období let 1625 až 1675, zvláště se specializuje na projektovou přípravu a realizaci jezuitských staveb v tomto období, na nichž se velkou měrou podíleli sami jezuité.

Novoměstská kolej v Praze jako příklad stavební praxe jezuitského řádu (11:30 – 12:15)

PhDr. Petra Oulíková, Ph.D.

Kolej sv. Ignáce na Novém Městě pražském je třetím řádovým sídlem v Praze a zároveň jediným, které nebylo vybudováno podle původních představ otců jezuitů. K výstavbě koleje se dochovala bohatá plánová dokumentace, na které je možno doložit nejen stavební praxi jezuitského řádu, ale i faktory, které výstavbu ve skutečnosti ovlivnily.

Petra Oulíková pracuje od roku 2005 jako odborná asistentka v Ústavu dějin křesťanského umění na Katolické teologické fakultě UK v Praze. V letech 2001–2014 pracovala v Národním archivu v Praze. Specializuje se na barokní umění, umění jezuitského řádu a barokní ikonografii.

Nástin stavební historie bývalé jezuitské koleje v Telči (14:00 – 14:45)

Ing. Mgr. Ondřej Hnilica, Ph.D.

Bývalá jezuitská kolej v Telči byla zbudována v polovině 17. století díky donaci hraběnky Františky Slavátové rozené z Meggau, která Tovaryšstvo Ježíšovo všestranně podporovala. Příspěvek se zaměří formou vybraných bodů na stavební historii objektu od jeho založení až po současnou podobu, včetně proměn jeho funkční naplně (kolej, sklady, byty, kasárna, školy). Současně budou reflektovány hlavní zdroje a prameny, z nichž bylo možné získat informace o stavebních dějinách objektu. Po zhodnocení stavebních zásahů a přestaveb koleje, bude komentována recentní podoba objektu na základě grafického vyhodnocení jednotlivých stavebních etap, které bylo možné ve hmotě stavby rozlišit. Poslední část se bude věnovat rozboru zachovalých stavebních a výzdobných prvků, které mají uměleckohistorickou a památkovou hodnotu, včetně jejich zasazení do širšího významového kontextu.

Ondřej Hnilica vystudoval Fakultu stavební VUT v Brně, kde absolvoval i postgraduální studium zaměřené na historické stavby, které ukončil obhajobou disertační práce *Analýza konstrukčních – mikroklimatických kritérií románské rotundy ve Znojmě*. Současně vystudoval dějiny umění na Filozofické fakultě MU a během svého studijního pobytu v Římě sepsal diplomovou práci *Nanebevstoupení Krista jako apoteóza, nebo nanebevzetí (III.-VI. s.)? V současnosti se v NPÚ ÚOP v Telči zabývá stavebněhistorickými průzkumy jako spoličitel projektu NAKI II: Telč a Jezuité, řád a jeho mecenáši*.

Krový jezuitských staveb v Telči a okolí (14:45 – 15:30)

Ing. Jiří Bláha, Ph.D.

Příspěvek seznámí posluchače s výsledky stavebněhistorických průzkumů a dendrochronologických datování krovů telčského jezuitského areálu a dalších staveb souvisejících s činností Tovaryšstva Ježíšova v Telči. Představí konstrukčně-typologické zvláštnosti jednotlivých konstrukcí a porovná je se soudobou tesařskou praxí v Čechách a na Moravě.